СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 113. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 17-го травня 1939. No. 113. Jersey City, N. J., Wednesday, May 17, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРОТИ ВОЛІ ПРЕЗИДЕНТА ПРОВІРЯТИМУТЬ ПОДАТКИ

ВАШИНГТОН. — Голова сенатського фінансового комітету, Герісон, заповів, що сенат таки візьметься за провірку теперішньої податкової системи й облекшить податкові тягарі бизнесовим підприємствам, щоб у той спосіб заохотити бизнес до чину. Герісон сказав, що його комітет уже має навіть готовий плян такої зміни. А президент, як відомо, недавно заявив, що під теперішню пору уряд не бажає собі ніякої податкової зміни і ті люди, що до зміни прямують, роблять це без волі і наперекір урядові.

КЛИЧ „СВІЙ ДО СВОГО" ПІД ДИСКУСІЄЮ В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНГТОН. — Заява президента, що військова фльота добре зробить, коли засобиться аргентинським мясом, бо воно ліпше і дешевше від американського, викликала в конгресі голосний відгомін. Чимало конгресменів з обох партій осуджували такий підхід президента і говорили, що він ламає клич „купуй американське". Також дає заробіток чужим фірмам, у той час, коли уряд мусить витрачувати величезні суми на піддержку свого хліборобства. Та були і противні голоси, які говорили, що того мяса потребує військова фльота лиш 48 тисяч фунтів, а у відношенні до загальної американської мясної продукції, що виносить 6 біліонів фунтів річно, тих 48 тисяч виглядає як один котлет до 15-тисячної отари волів. Далі вони говорили, що військова фльота таки має право за призначені гроші дістати найкращий та найдешевший товар, і вкінці, не можна занадто придержуватись клича „купуй американське", бо Арґентина тоді скаже „купуй арґентинське" і в той спосіб усі зачнуть примінювати економічний націоналізм. Проте більшість бесідників таки висловлювались проти заяви президента.

ПОЛОЖЕННЯ В ГАРЛЯНІ.

ГАРЛЯН (Кентокі). — Положення у вуглекопній околиці Гарляну досить напружене. Ще більше війська напливає до міста в цілі охорони тих копалень, що наперекір вуглекопній юнії рішили розпочати працю. Завідувачі копальнями твердять, що великий відсоток вуглекопів вернувся до праці. Юнія твердить, що лише 2%. Деякі копальні, хоч відкрили працю, то проте шукають порозуміння з юнією. Правдоподібно деякі з них підпишуть угоду з юнією окремо і незалежно від решти.

ЗАКЛИКАЄ ДО ОБОРОНИ ЦИВІЛЬНИХ СВОБІД.

НЮ ЙОРК. — Головний прокуратор Мурфі виголосив перед зїздом 110 посадників великих американських міст промову, в якій закликав їх до зберігання цивільних свобід. Він заявив, що тепер в Америці є тенденція ці права обмежати та впроваджувати расові ріжниці. З тим треба боротись. Бо найкращою прикметою американської цивілізації є те, що вона досі трактувала всі раси однаково, говорив він.

ВБИЛИ МІЛЮНЕРА В КУЛАЧНІМ БОЮ.

САРАСОТА (Фльорида). — В кулачнім бою з місцевим молодим різником, Носвортом, згинув шікаґовський мілюнер Патер Палмер. Було це на забаві на відкритім місці. Як зізнають свідки, Палмер був пяний і зачіпав молодого різника. Той уникав його. Нарешті розлючено вдарив його раз кулаком і від цього Палмер упав на землю. Його відвезли до шпиталю і він там помер. Носворот сам зголосився до шерифа і розказав цілу історію, покликуючись на свідків. Його не арештовано.

6-ЛІТНЯ ДІВЧИНА ПОВИЛА ДИТИНУ.

ЛАЙМА (Перу). — В місцевім шпиталі 6-літня дівчина індіянського походження повила 6-фунтову дитину. Мама і дитина зовсім здорові. Батько цеї дівчини твердить, що вона має шість літ, та лікарі твердять, що вона має менше, а саме, лише 5 літ. При породі треба було переводити операцію.

ВІДВАЖНІ БАНДИТИ.

НЮ ЙОРК. — Пятьох узброєних бандитів напали в білий день на бюро газової й електричної компанії Едісона в Гарлемі та заграбили від касієрів коло $15,000. У бюрі було коло 160 осіб, які не мали найменшого поняття про те, що діється. Бандити втекли.

КОМІСІЯ ДАЄСА ДІСТАЛА ДОСТУП ДО ПОДАТКОВИХ АКТІВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт позволив комісії Даєса розглядати податкові звіти ріжних „не-американських" організацій і осіб, яких діяльність розглядає і досліджує згадана комісія.

ВОРОГИ ЧИ ПРИЯТЕЛІ?

Полагодження вуглевого страйку залежить від цих двох людей. Наліво Чарлс О'Ніл, речник власників углевих копалень, направо Джан Л. Луис, предсідник Конгресу Промислової Організації, на розмові в Ню Йорку, де страйк частинно полагоджено.

ВІЙСЬКО БУДУЄ КОСТЕЛИ НА ВОЛИНІ І В ГАЛИЧИНІ.

Як подає КАП, заходом кольоністів та при матеріяльній підтримці полку уланів почали на руїнах давнього костела фундації Чорторийських недалеко Язловецької Осади, пов. Рівне, в Горинґороді будувати стилевий костел. — В ярославському й турчанському повіті завдяки ініціятиві та жертвенности старшинського корпусу, підстаршинської кадри та вояків вибудувано, як подає знову КАП, два нові костели.

ЗАСТРІЛИЛИ 5 ЛИТОВЦІВ.

У Мемельщині були 22 квітня розрухи литовських селян, що домагалися відкликання комісарів, яким доручено їх земельні фонди. Того домагалася селянська делеґація. Коли ж делеґатів арештовано, інші селяни зорганізували демонстрацію й домагалися їх звільнення. Демонстрантам приказано розходитися. Та вони розказу не послухали. Тоді поліція вистрілила в юрбу. 5 учасників демонстрації вбито, а решту арештовано та приміщено в концентраційному таборі. Вістка про це надійшла з Варшави.

ЗАСУДИЛИ РЕДАКТОРА „БІЛОРУСЬКОЇ КРИНИЦІ".

Апеляційний суд у Вильні розглянув справу Дасюкевича, редактора „Білоруської Криниці" у Вильні, засудженого у першій інстанції на 6 місяців вязниці з припиненням виконання кари на 2 роки за пресові проступки. Апеляційний суд присуд 1-шої інстанції затвердив.

БІЛЯНС ШВЕДСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЬ.

Впродовж минулого року доходи державних залізниць Швеції осягнули суму 211.7 міліона корон, що виказує 4.5 міліона зросту з попереднім роком. Одночасно побільшилися видатки з 112.9 до 188.1 міл. корон, але всеж таки загальний буджет виказав надвишку в сумі 23.6 міліона корон. Позначилася також сильна фреквенція пасажирів на всіх залізничих шляхах, як теж виказався пожвавлений рух на товарові посилки.

ПРОЦЕС БУВШОГО СЕНАТОРА О. ТАТОМИРА.

Перед сенатом апеляційного суду у Львові ведеться справа в другій інстанції бувшого сенатора о. Татомира з Лужка, повіт Самбір, його двох синів і двох місцевих діячів. Процес їх уже відбувся перед окружним судом у Самборі, де вони були обвинувачені за підбурювання населення. Розправа не дала доказів вини й обвинувачених звільнили від вини й кари. Апеляційна розправа розписана на три дні. Обвинувачує прок. Кожуховський; боронить адв. д-р Галущинський.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА РУМУНСЬКОЇ ФАБРИКИ.

У фабричних заведеннях міста Богузі (Румунія) вибухла величезна пожежа, яка зовсім знищила магазини з запасами сукна. Страти начисляють на суму більшу, як 20 міліонів леїв.

ЗА НЕЛЕҐАЛЬНЕ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.

Староство в Хойницях покарало за нелеґальне навчання німецької мови І. Пцеля з Грохова на Кашубських Заборах 6-тижневим арештом.

ПО ОПЕРАЦІЇ ПІДРІЗАВ СОБІ ГОРЛО.

У лічниці ім. Познанських у Лодзі трапилася жахлива подія. В тій лічниці перебував на лікуванні 73-літній Мошко Пульпель. Перед кількома днями Мошкові Пульпелеві переведено операцію. По переведеній операції Пульпель попав у психічну депресію і одного дня над ранком, коли всі хорі ще спали, він підрізав собі горло. Стан старця безнадійний.

СТЯГАТИМУТЬ ДОПОМОГУ ПО СМЕРТІ.

Канадійський ґен. прокуратор Конант вніс у леґіслятурі законопроект, який дасть муніципалам право стягати належитість із маєтків — звичайно нерухомих — померлих осіб за суспільну допомогу, побрану за життя. Цей закон дасть теж право властям стягнути належність в інший спосіб, н. пр., коли голова родини або жінка прийдуть до грошей інакше, ніж через ліквідацію власности через смерть.

СТО ТИСЯЧ ШАХРАЇВ.

Організація Беттер Бизнес Бюро у Торонті, що слідить за всіми ошустами й злочинними практиками у бизнесі, начислила 100,000 шахраїв у Канаді, які ведуть вигідне життя при помочі ріжнородних „рекетів". Ці рекети включають напр. кореспонденційні курси технічного характеру, за які беруть по 150 долярів від курсу, але який можна набути за два доляри в якійнебудь технічній школі, і т. п. Крім цього це бюро заявило у пресі, що тільки 25 відсотків усяких апелів на добродійні цілі в Торонті є оправдані, а решта шахрайські.

ЯК „УБИТИЙ" ЗАРОБИВ КОВТ, КАПЕЛЮХ І 2 ДОЛЯРИ.

Поліція в Гемилтоні довідалася 29 квітня про чудний заговір, через який 36-літній сталевий робітник Степан Кір „заробив" новий весняний оверковт, новий капелюх і два доляри в готівці.

Кір і Михайло Зарібний ходили до одної замужної жінки. Зарібний думав, що одного з них за багато, отже намовив Едді Кошула, щоб якось усунув Кіра зо світу. За те приобіцяв йому 250 дол. Кошул з двома товаришами засів на Кіра, але не зробив йому нічого злого, тільки зробив з ним „бизнес". Він намовив його „зникнути" на кілька днів і Кір поїхав собі з його двома товаришами на проґулку до Ґвелф і Торонто. У міжчасі Кошул сказав Зарібному, що втопив Кіра в озері і за те дістав 250 дол. Кірові купив Кошул новий весняний оверковт і капелюх та дав 2 дол. готівкою, поки його випустив у Гемилтоні. Всетаки Кір не був тим вдоволений і пішов пожалуватися до поліції. Зарібного арештовано, а також Кошула. Яке має бути обвинувачення проти Зарібного, ще не рішено; Кошула обвинувачують за одержання грошей під фальшивим претекстом.

$80 ЗА УНЦІЮ РУДОГО ВОЛОССЯ.

Дівчина, що має руде волосся, має прямо скарб на голові. Перк Вестмор, що торгує волоссям у Голивуді, каже, що недавно заплатив $1,920 за 24 унції рудого волосся, з якого виробив перуку для фільмової акторки Бети Девіс. А тому руде волосся дороге в Америці, що всі вважають тепер рудоволосих жінок красунями, і такі жінки не хочуть розставатися з рудим волоссям. А в нас, в Україні, навіть і в піснях про рудих жінок говориться, що „така руда та погана"...

ХОЧУТЬ ВКОРОТИТИ ПРАВА КОТАМ.

Ліґа Охорони Риби і Звірів Північної Алберти зажадала від посадника міста Едмонтону, щоб у місті могли держати люди котів тільки за пиляним дозволом, бо коти — то страшні нищильники пожиточних та співучих птичок. Кажуть, що навіть добре годований кіт нищить річно що найменше 50 птичок, а кіт, що ходить самопас, нищить річно від 75 до 100 птиць.

В ПОЛЬЩІ АНІ СЛОВА ПРОТИ МОСКВИ

ВАРШАВА. — Польська преса подає тепер про Совети самі добрі вісті. І підкреслює, що як на торговельному полі, так і на політичному польські інтереси знаходять у Москві повне зрозуміння.

ҐЕН. СІКОРСЬКИЙ І СОВЕТСЬКА РОСІЯ.

ВАРШАВА. — Ґенерал В. Сікорський, бувщий польський премієр, помістив у „Курері Варшавськім" статтю, якою остерігає „приятеля Польщі", Мусолінія, що Польща буде змушена ввійти в тісні звязки з Совєтською Росією, коли далі буде чутися загроженою з боку тоталітарних держав. Ґен. Сікорський звертає увагу Мусолінія на те, що політика Гітлера всюди провалюється та що Гітлер усюди тратить прихильників, а набуває ворогів. Заразом підкреслює, що коли Німеччина викличе війну, то та війна буде для неї катастрофою.

ДАЛІ ПРО „НІМЕЦЬКИЙ ТЕРОР".

ВАРШАВА. — Польська преса далі переповнена ріжними подіями, які мають бути доказом, що Німеччина допускається супроти польського населення терору, особливо на Шлеську. Далі пишеться про побиття поляків, про виселювання „навіть польських священиків" з парохій та про тероризування польського населення в Данціґу.

ПОЛЬСЬКО-ГАЛИЦЬКІ МЕТОДИ — „ЛЮДОЇДСЬКІ".

ТОРУНЬ. — Польська Аґенція Телеграфічна подає, що польське населення Поморя є обурене до краю німецькими методами фальшування стану людности. Ото німці нібито подають фальшиву статистику, зменшуючи таким чином число людности в користь німців. Польська Аґенція, пускаючи ці відомості в світ, подає це як „людоїдські методи нищення польщини".

І ТУТ — УКРАЇНА.

ІНСБРУК (Німеччина). — Гаролд Календер, кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс", відвідуючи Тироль, давню частину Австрії, а тепер приналежну до Великої Німеччини, зазначує, що полуднева частина цього краю ще далі під Італією, куди попала по світовій війні. Він подає, що населення було певне, що як Гітлер погодився з Мусолінієм, то полудневий Тироль вернеться назад до свого пня. Таке заповідали націсти з Берліну, коли ще не було згоди між Мусолінієм і Гітлером. Але тепер те все збувається мовчанкою. В інструкціях з Берліну нема нічого про полудневий Тироль, але зате є багато матеріялу про те, що діється в Данціґу і в Україні.

ТЯЖКИЙ ПОРІД.

ЛОНДОН. — Не везе з совєтсько-британським договором. І леди, чи до нього прийде. Бо Совети далі стоять за те, щоб Анґлія зобовязалась їх боронити в кожному випадку. А того вона не хоче. Совети твердять, що інакше вони впалиб жертвою, бо треба будеб їм боронити Польщу й Румунію — замісць того, щоб це робила Анґлія.

ІННІЦЕР ПРОТИ НАЦІСТІВ.

ВІДЕНЬ. — По всіх католицьких церквах оголошено пастирський лист кардинала Інніцера, яким він взиває вірних і духовенство до боротьби з новими націстичними розпорядками, що оподатковують церковні добра. Взиває до боротьби „за незалежність католицької церкви і проти її поневолення".

ДАЮТЬ ПОЛЬЩІ НАДУМАТИСЬ.

БЕРЛІН. — Преса пише про інспекцію „західньої стіни", себто про поїздку Гітлера над Рен. І стверджує, що Німеччина має там такі укріплення, що є „непер능". Оглядини польсько-німецької границі трохи відложено на те, щоб дати Польщі час до надуми!

ПОЛЬСЬКА КРОВ У НІМЦІВ, А УКРАЇНСЬКА — У СМІҐЛИ-РИДЗІВ!

ВАРШАВА. — В польській пресі пишуть із здивуванням, що на чолі німецької армії стоїть ґен. Вальтер фон Бравхіч, що походить — з польського роду Брохавічів, що боровся з німцями!

НАПРУЖЕННЯ МІЖ РУМУНІЄЮ І БОЛГАРІЄЮ.

СОФІЯ (Болгарія). — В цілій Болгарії є обурення на те, що румунські жандарми вбили 22 „невинних болгарських селян". Румунська влада називає тих селян „бандитами", що „нападали і грабили". І зачисляє їх до македонців. Це останнє настільки подібне на правду, що вбитих зачисляють до македонських революціонерів, що допомагали болгарським змаганням дістати назад Добруджу, яку забрала Румунія.

SVOBODA ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади нале ть посилати гроші лише на т. зв. „Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛИСЯЧА ФАРБА Й НАТУРА

У нюйорському двотижневику „Сошелист Апіл“, органі Соціялістичної Робітничої Партії, секції „четвертого інтернаціоналу“, появилась оноді стаття про проблему України. „Українське питання“, — починає стаття, „котре багато урядів і багато „соціялістів“ і „комуністів“ пробує забути або відсунути до глибокої скритки історії, знову поставлено на порядок дня й цим разом з подвійною силою“. Стаття вяже загострення українського питання з розкладом совєтського союзу й комуністичної партії, з одного боку, та зо зростом фашизму й наближенням нової світової війни, з другого.

Стаття не лише признає вагу української справи, але і її вирішення на засаді повної незалежности української держави. Одиноку вимогу, яку вона ставить зо свого боку, це вимога, щоб українська держава була комуністична, чи пак селянсько-пролетарська.

Цьому зрештою не можна дивуватися, коли взяти під увагу характер часопису, що статтю містить. Подивуватися статті одначе можна тому, що вона виходить не від кого іншого, як від Льва Троцького, бувшого совєтського комісаря війни, котрий своєю практичною дільністю до свого захоплення уряду й за ввесь час своєї активної участи в уряді робив усе те, що він нині у своїй статті осуджує.

Нині він говорить про те, що большевицька партія аж за почином Леніна заняла правильне становище до української справи, себто приняла для України засаду самовизначення аж до найдальших консеквенцій. На ділі комуністична партія ніколи цеї засади супроти України не приняла. Він приписує Ленінові поборювання всякого іншого ставлення української справи як вияви московського шовінізму, тоді як на ділі й Ленін і Троцький саме підбехтували супроти України найкрайніший московський шовінізм. Троцький приписує аж Сталінові започаткування централістичної й бюрократичної тенденції супроти України, тоді як Троцький повинен це щиро приписати самому собі. Він не повинен сягати аж до Рози Люксембург, шукаючи приміру похибленої інтеліґенти, що вважає українській рух видумкую жмінки інтеліґенції, бо подібне становище знайдемо й у словах Троцького. Троцький міг би багато більше розповісти про таке неґативне ставлення до українського руху. Спеціяльно самий Троцький міг би дещо оповісти про те, якто в протоколах з одного інтернаціонального соціялістичного зізду пропали імена української соціял-демократичної партії і її представників на зїзді.

Троцький може тепер гатитися в груди так, що аж відгомін несе, але як довго він публично не признається, що він з одного боку говорив гарно про засади самовизначення, а з другого боку в відношенні до України ці засади цинічно топтав, так довго ми можемо бути певні, що всі його красноріченні заяви не є щирі, так довго ми можемо бути певні, що, як він ще раз коли дістався до влади, то він поводився би таксамо цинічно, як поводився, коли був при владі перше.

ҐЕРМАНИ Й СЛОВЯНИ

(Від власного кореспондента „Свободи“).

Праґа, початок травня 1939 р.

Відколи Німеччина обсадила Чехію й Моравію, словянська справа вступила в нову розвоєву добу. Не краща вона від давнішої, але — інша. До березня 1939 р. словянська справа стояла **в практиці** дуже зле, нині вона стоїть зле і в **теорії**. До березня щоденна дійсність виглядала так, що брати-словяни гнобили один другого далеко гірше, ніж це робили чужі. Москалі, поляки й чехи гнобили українців, поляки й москалі гнобили білорусів, чехи гнобили словаків, серби — хорватів і словінців. Але **теорія** з цим не рахувалась. Бо були люди й товариства, що працювали над взаємним порозумінням словянських народів, були політики, що вважали таке порозуміння — хай десь у далекій будучности — можливим. Ці люди, товариства й поодинокі політики сподівались, що колись-небудь чейже настане день, коли „брат обійме найменшого брата“, коли здійсняться мрії українських Кирило-Методіївців, російських словянофілів, польських хлопоманів, чеських і словацьких будителів, що спільність мов і культур приведе словян також до спільности державної, хай у формі великої словянської федерації, хай у формі самостійного, але братнього й добросусідського співжиття.

Події останнього часу примусили й цих теоретиків словянської взаємности замовчати. Принаймні на якийсь час. На словянськім фронті тепер тихо. Практика показала, що не тільки вороги словян ідуть походом на словянство, але що й самі словяни при розвязуванні воїх взаємних суперечок готові один другого в ложці води втопити. Чехи своєю нерозумною політикою супроти словаків та українців ослабили свою державу внутрішньо й помогли німцям розбити її остаточно. Словаки знов проявили підчас останніх подій аж таку ненависть до чехів, що, не зважаючи на тих 20 літ поневіряння в чеськім ярмі, таки годі її зрозуміти. Знову чехи зо свого боку поводились супроти карпатських українців девчим навіть гірше ніж мадяри. А що діється в Польщі, де поляки лютують над українцями гірше, ніж лютували колись найгірші англійські сатрапи в Ірляндії! А що діється в Україні, під Совєтами, де край систематично вилюднюється голодом, терором та переселенням українців на північ! Прихильники словянської взаємности справді тепер опинились ні в цих, ні в тих. Їм дійсно нічого не лишається, як сидіти тихо й не рипатись.

Та ідея, яка жила більш ніж сто літ і захоплювала таких велетнів духа, як Добровський, Шевченко, Шафаржик, Коляр, Костомарів, Штросмаєр, не може загинути без сліду. Особливо тепер, коли всім словянам без винятку загрожує однакова небезпека. Ні для кого не таємниця, що як А. Гітлер у своїй книзі „Мій бій“, так і Альфред Розенберґ, теоретик та ідеольоґ нинішньої Німеччини, в своїй книзі „Міт двацятого століття“, щиро й отверто кажуть, що словянські землі — це природний терен для дальшого розселення німецького народу. Цю свою думку вони обґрунтовують цілою низкою ріжних доказів, між іншим ще й тим, що словянська раса — це раса нижча в порівнанні з ґерманською, а що в природі вищий ґатунок усе отримує перемогу над нижчим, то виходилоб, що німцям і сам Бог велів опанувати землі, заселені представниками „нижчої раси“ — словянами.

Ґерманський похід на словянські землі триває вже мало не дві дисячі літ. Колись уздовж цілої ріки Лаби аж до Гамбурґа жили самі словяни (т. зв. полабські словяни). Ще й тепер, коли їхати долиною Лаби, денеде впадають в око з німецького становища цілком неможливі місцеві назви, напр. Добрілук-Веселі, Новавес і т. д. Німцеві ці назви нічого не кажуть, але словянин зразу догадується: ага, Добрий Луг Веселий, Нова Весь (Нове Село). Протягом сто літь німці дощенту викорінили цю первісну словянську людність; залишились від неї лише маленькі острівці в околицях Берліна (венди над Шпревою) й в Горішній Лужиці коло Дражджан (Лужицькі серби). Але незабаром і ці острівці зникнуть, як що німці не схотять їх зберегти як курйоз, як атракцію для чужинців, як американці зберігають індіян у їх резерваціях.

Нинішній новий похід німців на словянські землі, похід організований, опертий на нечуваній збройній перевазі, мусів би, властиво кажучи, спонукнути словян до зімкнення своїх лав. Бо всі розрахунки й надії, що німецький похід тепер спиниться, не мають ніякої підстави. Німецький нарід **мусить** добути для себе місце під сонцем, бо це справді неможливий стан, коли німці живуть по 140 душ на квадратовий кільометр, тоді як інші народи мають лише 20 або 30 душ на кв. кільометр. Правда, французи, англійці, бельгійці та голяндці живуть також дуже тісно, але вони мають кольонії, куди лишок їх населення може виїхати. Німеччина також спинилаб свій похід на словянські землі, принаймні на якийсь час, колиб дістала назад свої колишні кольонії. Але вона ледве чи їх дістане. І то не тому, щоб вони були такі цінні (Того й Камерун великої ціни не мають), а тому, що англійці чи французи є тої думки, що німці, ставши раз твердою ногою на кольоніяльних теренах, цим не заспокояться і підуть далі, здобуваючи все нові простори й добираючись і до краяьих і цінніших кольоній. А цього вони й інші держави, що мають кольонії, не хотять. Тому німцям готово не лишитись нічого іншого як іти походом на словянські землі, які лежать найближче й де опір буде найслабший.

Та словянські народи якось не усвідомлюють собі цього стану річей і сваряться тепер ще гірше, ніж сварились, коли ніякої небезпеки не було. Чи надіються вони на свою плодючість, що, мовляли, нею переможуть усяку чужу інвазію? Правда, ця плодючість дуже велика, й природній приріст словянської людности залишає приріст людности несловянської далеко за собою. Не зважаючи на світову війну, скількість словян в Европі зросла в роках 1900—1928 зо 135 на 180 міліонів, що дає майже 2 міліони річно. Колиб цей приріст і далі був такий самий, то миб тепер мали в Европі 200 міліонів словян. А німців є тільки 80 міліонів. Та німці тепер цілою силою підганяють приріст своєї людности, тоді як природній приріст словян починає спинятись. Чехи, напр., за останній рік мали лише 15 тисяч приросту — це на 8 міліонів душ! А як має прим. розростатись український нарід, коли його всюди тиснуть, коли його скрізь обсіли злидні, коли йому в цілій займанщині вибивають землю зпід ніг?

Надія на плодючість — це річ дуже непевна. Але можливо, що провідники словянських народів поділяють думку, яку колись висловив „батько чеського народу“ Франтішек Палацький. Бачучи, як його земляки крутяться між Віднем та Москвою, як одні стають німцями, а другі москалями, він написав: „коли чехи мають перестати бути чехами, то я волію, щоб вони стали німцями, ніж мають стати москалями“. Та цю думку можна зрозуміти, бо коли нарід стоїть перед альтернативою: понімчитись вабо помосковщитись — то ясно, що краще понімчитись, себто прилучитись до европейської культури. Але перед словянами тепер стоїть інша альтернатива: залишитись словянами або понімчитись. Тут, здавалосяб, ніякого вагання бути не може. А що залишитись словянами можна **єдине** створенням одноцілого словянського фронту — то здавалосяб, що на це й мусілиб бути звернені всі змагання й всі сили. Та так не є. Що більше. Словяни так доїли словянам, що, як це дивно не виглядає, але так є, що словянська тема тепер між словянами тема найбільш непопулярна. Дуже сильно на ній попеклись. А українці найбільше!

М. Сив.

З РІДНОГО КРАЮ

Напад на Народній Дім у Вишатичах.

У понеділок, 17. квітня ц. р., двацять „кракусів“ (між ними Вірбан Міхал, Вірбан Влодзімеж, Ясевіч Францішек), під проводом свого презеса В. Зубіка, озброєні в каменюки та цеглу вибралися до Народнього Дому в Вишатичах, повіт Перемишль. У „Народньому Домі“ є Районова Молочарня, споживча кооператива та кредитова спілка, читальня „Просвіти“, Кружок Сільського Господаря, обкидали будинок камінням і цеглами. По відході напасників осталося порозбиваних кількасот дахівок.

Другого дня пізним вечором ті самі „кракуси“ під проводом свого ватажка напали ще раз на „Народній Дім“ і цим разом побили цеглами крамаря Ярослава Сенюру та Василя Сенюру, які вийшли були з крамниці, як „кракуси“ наближалися. Ярославові Сенюрі розбили голову та вибили два зуби, а Сенюрі Василеві зломили коліно.

Зпід „Народнього Дому“ кракуси пішли до дому голови читальні „Просвіти“ Омеляна Литвина та повибивали всі шиби.

В середу рано Сенюра Ярослав зголосився на станиці поліції в Журавиці та повідомив команданта про повищі події. Комендант відповів Сенюрі, що за побиття та за вибиті шиби можна скаржити до суду, а за напад на „Народній Дім“ битися з виновниками — „хто буде мати більшу силу, той виграє“.

Пожежі в Бережанщині.

6. квітня ц. р. вподудне повстала з „невідомих“ причин пожежа в будинках Домки Корбилової в Потуторах. Все згоріло до тла й коні, корови, безроги та дріб. Нещасні люди вирвалися ледви з душею з хати. Крім того згоріли теж господарства Гната Рака та Василя Романова. Шкоди більше як на 10,000 злотих.

З Бережан приїхала була вогнева сторожа. Підчас ратування прийшло до непорозуміння між мешканцями Потутор, вогневою сторожею та польською поліцією; з того всього вийшов найгірше Іван Хичій, бо з поломаними ребрами.

Залякане населення як день так ніч береже свого майна. В Потуторах це вже друга пожежа за два місяці. Того самого дня над ранком повстала також із невідомих причин пожежа в будинку української кооперативи у Біці. Вогонь знищив внутрішнє уладження та товари, будинок вдалося якимсь урятувати. У кооперативі за стінною перегородою спав крамар, який збудився від якогось підозрілого стукоту. Коли вийшов зпоза перегороди, кімнату охопив уже весь вогонь.

„Панове жидзі, то зухвальство...“

„Слово Народове“ з 26. квітня в статті п. з. „Панове жиди, це зухвальство невміцне!“ пише, що:

„Жиди рішили використати коніюнктуру боротьби з гітлерівською Німеччиною до своїх власних „загально-світових цілей“. Ми тим не хвилювалисяб, колиб жиди не зраджували охоти реалізувати за одним замахом свої цілі у Польщі. Якщо англійці можуть, як сказав Лойд Джорджь — торгувати навіть з людоїдами, то ми, поляки, можемо боротися з німцями в тому самому часі і в тих самих лавах, що й жиди. Але не можемо дозволити виписувати жидівських рахунків на польській шкурі й тим нашим „попутчикам“ мусимо порадити, щоб поводилися пристойніше!

„Жидівська преса починає тепер у Польщі атакувати польський народовий табор за його націоналізм. Гітлер є націоналіст, отже геть з польським націоналізмом, ось гасло, іншими звичайно словами формульоване — на шпальтах жидівської преси. Ендеція перещільовала до Польщі гітлерівську заразу, отже геть з ендецією, не вільно нічого сказати на жидів, не вільно взивати поляків купувати в польських склепах, бо це ослаблює „польську“ єдність у боротьбі з німцями!

„Ось найновіші жидівські гасла. Вони тепер найкращі словяни, вони похлюпуються на перемогу Яна ІІІ. під Віднем над поганами, вони нам пригадують Ґрунвальд, вони з себе роблять хоружних польської народової державної раці. Вони то розсівають по цілому світі вістки — згідно з їхніми поняттями й ментальністю — що мають загрівати загрожені народи до боротьби.

„Радимо жидам вповні зичливо: нехай це скінчиться. Не гадаємо оправдуватися перед жидами щодо наших поглядів і нашої політики“.

Далі „Слово Нар.“ твердить, що сьогоднішню добру поставу Польщі, а тимсамим і ситуацію жидів треба завдячувати в першій мірі польському протинімецькому таборові, тобто вшехполякам. „Слово Нар.“ радить жидам, щоб невпинно думали про свою еміґрацію з Польщі в широкий світ і пише:

„Якщо війни з Німеччиною не буде, то нехай жиди не думають, що польський нарід може зрезиґнувати з того, щоб якнайвигідніше влаштуватися в своїй батьківщині. Якщо війна буде, то як собі жити уявляють наш поворот з фронту з шаблями в руках до цивільного життя, життя господарського, так сильно опанованого жидами“?

Аматор театру.

Підчас вистави цікавої песи якийсь пан розмовляє голосно зо своєю сусідкою. Глядач, що сидить перед ним, обертається лютий і каже:

— Я не розумію ні слова!

На це панок відповідає:

— Ви і не потребуєте того слухати, що я говорю до своєї жінки.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(79)

Каравана, котрої дожидав Кудеяр, була дуже важна. Вслід за послом, що приїхав до Москви з Криму, разом з Кудеяром, прибув від хана до царя гонець з тайною звісткою, що турецький цар невідмінно хоче з весною йти на Астрахан, та що хан мимохіть буде зобовязаний пристати до нього. Тепер хан усіми силами відраджує це турецькому цареві, а коли не відрадить, то з турецької любови до московського царя буде вмисно робити так, щоб турки Астрахану не завоювали; за таку дружбу хан жадав від московського царя таких дорогих гостинців, яких іще цар Іван йому не давав. Після о держання тих вістей московський цар відправляв з караваною у Крим свого гонця з множеством міхів і з великою силою грошей. В каравані було багато купців вірмен; крім міхів і воску, вивоженого з московської землі, вони везли значну скількість збіжжя і муки. В московськім царстві був того року врожай, але підкінець літа стали появлятися хмари пільних мишей, що нищили хліб в копах і стиртах. Вість про ту біду викликала всюди страх; хліб подорожів. Одначе в магазинах і коморах торговців було ще довольно запасів; у подібних випадках такі люди, що займаються підвищенням ціни, звичайно прихорують хліб, щоби продати його потім тоді, коли він досягне найбільшої ціни. За Івана Василієвича купці боялися, що цар не велів забрати від них хліб через людську нужду або і в тій ціли, щоб самому продавати його з зиском; вони продавали свій хліб за границю. Тим робом каравана, що йшла під той час, була незвичайно багата.

Для безпечности тої каравани в степу приказано було провожати її трьом станицям: перша йшла за нею з Новосилля, друга і третя мали зустріти її коло Бистрої Сосни, прибувши з Рильська і з Путивля.

Ми бачили, як невдало споминали рильчани свій обовязок.

Відповідно до вказівок підданих рильчан, Кудеяр велів підійти ближче до уронища Ливня, де був перехід через Бистру Сосну і де вже заводились оселі. Підходячи до того місця, опришки побачили юрбу людей, що сиділи спокійно, коло ватри. Їх коні попутані паслися.

Кудеяр догадався, що то путивляни, приказав одній частині своєї ватаги зайти поза плечі сидячих і стати за лісом, щоб на даний знак вискочити зо своєї засідки і стріляти в путивлян, а сам з іншими їхав прямо на них, робишак рушниці були наготовлені з тліючими гнотами, котрі треба було лише при помочі пружинки нахилити до пороху, щоб вистрілити. Путивляни дивилися на їздців, що зближалися до них, та думали, що то рильчани; вони впевнилися в тім тим більше, коли справді пізнали з лиця кіньких рильчан з піддавшихся розбишакам і тому підпустили їх до себе, не заряджуючи ніяких засобів обережности.

— Боже помагай вам, братя путивляни, — сказав Кудеяр — ми прийшли караван зберігати, а ми прийшли її розбивати. Знайте, братці, що ми за люди. Ми всі пі одмів усіх вигнав, рідну нашу замучив... цар-мучитель нас з дому вигнав, рідну нашу замучив... цар-мучитель багато крови неповинної пролив... Ми задумали задля всього християнства і всеї святоруської землі скинути його з престола, а посадити на престол царського царства князя Володимира Андрієвича. З нами разом земські бояри. Ми тепер прийшли за тим, щоб каравану розбити, бо гонця царського касу відібрати, щоби було чим військо князя Володимира Андрієвича удержати. Хочете з нами разом? Ми вам зараз дамо плату від князя Володимира: я від нього присланий чоловік. І караваны собі заберемо. А як Бог позволить князеві Володимирові сісти на престол, то він дуже вас нагородить.

Станичний голова Ігор Шашков дав Кудеярові таку відповідь:

— По твоїй мові бачу, що ти не з Москви родом чоловік. Бог тебе знає, хто ти такий, тільки я по душі тобі скажу: для нас що піп то батько: чи на престолі буде сидіти Іван чи Володимир, то ми йому хлопи. Колиб у того князя Володимира Андрієвича була сила велика, тоді інше діло, інша мова булаб... А то в нього сили нема; досі ми нічого такого не чували. Опальним людям мало що з серця скажеться. Як іти проти царя Івана, скоро за ним цілий руський народ? Нас побють і відведуть до царя Івана, а який він у гніві, всі знають. В царя Івана вояків більше ніж у тебе.

(Дальше буде).

• З ДНЯ •

СОВЕТСЬКІ „ОСЯГИ".

Кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Гарольд Дені, який усе симпатично відносився до Советів і виправдував нераз їхні помилки, доносить 15 травня ц. р., що Совети тепер стараються відучити своїх громадян пити московську традиційну „водку", а хочуть навчити їх пити пиво, і „культурний напиток" — шампан. Початок цього дав сам Сталін.

Прочитавши це, симпатик Советів з радости аж прослезиться. А за слізми не побачить того, що далі написане у згаданій статті, а що є тяжким обвинуваченням советської системи.

СКІЛЬКИ ВИРОБЛЯЮТЬ ВИНА?

Дені дослівно пише: „Започатковано амбітну програму виробу вина. Минулого року, за офіційними обисленнями, харчева індустрія дала краєві близько 100 мільйонів кварт звичайного вина, а до 1942 року, що є останнім роком третьої пятирічки, вона має дати 150 мільйонів кварт. Виріб і вжиток шампану також заохочують, а то тому, що вважається його за „культурний напиток". Минулого року советські винарні випродукували один мільон і сто тисяч великих пляшок вина, в противенстві до 160 тисяч пляшок, які витворювали три роки тому. Харчева продукція обіцює випродукувати чотири мільони великих пляшок шампану цього року, а дванаять мільонів 1942 р.".

Отож на основі офіційних обчислень советська харчева продукція виробляє під сучасну пору сто мільонів кварт звичайного вина річно. Коли взяти під увагу, що в Советах є 170 мільонів людей, то на одного советського громадянина припадає трошки більше як пів кварти на рік. Себто стільки, скільки пересічний французький робітник випиває при одним обіді.

ПОЩО ЗАОХОЧУВАТИ?

Виринає питання, пощо заохочувати громадян до вина і шампану, коли тих продуктів так мало? На це відповідає Гарольд Дені:

„Головною причиною, що советський режім так заповзято старається збільшити продкцію, є це, що він хоче дати людям із великим заробітними платами, таким як „стахановці" й вищі інжинири, щось, на що вони могли б витрачувати надвишку своїх заробітків. Більшу частину продуктів щоденної потреби, таких, як убрання, сукно і подібне, нині неможливо, або майже неможливо, дістати. Одинокий спосіб, у який ті, що зароблюють великі платні, могли б дістати за свою працю якісь речі, є витрата на люксуси. Це свойого роду: застав їх пити шампан".

ТАК ВИПОМПОВУЮТЬ ГРОШІ.

Ось у той спосіб большевицький уряд випомповує гроші від тих своїх нечисельних громадян, яким за працю змушений був заплатити більшу плату. Замісць дати їм одежу, добрі мешкання, поживний харч, він змушує їх за великі гроші купувати такий люксус, яким є шампан, та в той спосіб, гірше від найбезоглядніших капіталістів, видирає їм тяжко запрацьовані гроші.

Гарольд Дені у своїй статті згадує також і про советське „пиво", до якого накликає Сталін своїх підвладних, щоб вони його пили. Дені каже, що те пиво потрібує бути огидне. Він порівнює його до „билдж вотер", себто до тої стухлої, зогнилої і вонючої води, що збирається на дні деревляних кораблів, чи човнів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Вісті з Народнього Дому.

Зимовий сезон праці скінчився. І по тяжкій праці — Укр. Народній Дім приготовляється до літнього сезону. А є перед ним багато наміченої праці.

Окружний Зізд Союзової Молоді.

Уже від довшого часу молодь говорить про цей зізд. Запрошені — Шікаго, Клівленд, Віндзор, Толідо, Акрон і Торонто. Буде репрезентація з головної канцелярії. Приїдуть гості й цікаві. Треба, щоб лиш Дітройт дописав!

Тепер є обовязком кожного українця, що має діти, подбати, щоб його дочка чи син були на цім зізді. Це є того роду перший зізд молоді в Дітройті. Доложім же усіх старань, щоб він випав якнайкраще.

Зізд цей відбудеться в неділю, 28. травня, в Укр. Нар. Домі. Відчити на ріжні теми, виголошені самою молодю, почнуться уже в 2. год. пополудні. Вечором, десь коло 6. години, буде величавий бенкет, получений з танцями.

Неділя, 28. травня, це неділя Союзової молоді в Дітройті. Але є запрошена вся українська молодь — чи належить до У. Н. Союзу, чи ні. Треба, щоб і родичі Союзової молоді прибули, треба молоді допомогти в її праці для добра Союзу й української ідеї. Тому памятаймо на 28. травня — день Зїзду Союзової Молоді в стейті Мішиген.

Річниця заснування У. Н. Д.

У вівторок, дня 30. травня, на самий „Декорейшен Дей", члени - піонірі Українського Народнього Дому святкують шесту річницю заснування Комітету У. Н. Д. В тім дні справляється величавий бенкет, яким наші добрі жіночки вже від 3 місяців журяться, щоб усе добре приготовити. А, як повідомляє мене п. В. Чмир, аранжер цеї оказії, вже дотепер продано понад 500 білетів.

Просимо не забути і за цю річницю. Запрошені є також гості з околичних міст. Доложім усіх старань, щоб і тут був повний успіх.

Пікнік У. Н. Д.

Також на літній сезон Укр. Нар. Дім приготовляє два пікніки. Один відбудеться 4. червня в городі Тимочка. Другий аж у жовтні. Всі доходи призначені для сплати довгів У. Н. Д.

Про всі ці підприємства будуть окремі оголошення в „Свободі", де буде подана повна програма. Слідіть за ними!

Д-р А. Т. Кібзей,
предс. У. Н. Дому.

МІЛВОКІ, ВІС.

Протест проти мадярів.

Наш новозаснований відділ ОДВУ перевів недавно в церковній салі при вул. Вест Скат протестаційне віче, звернене проти мадярів. Виголосили промови місцеві і позамісцеві бесідники. На віче прибули два місцеві репортери американських газет, які точно випитували про ціль віча, взяли знимки з віча, а також копії приладжених резолюцій.

Позамісцевими промовцями були: Петро Дідик із Шікаго та студент з університету в Дубюк, Л. Годівський. З місцевих забирав слово парох укр. прав. церкви, о. П. Журавецький. Переведена на ранених січовиків і втікачів з Карпатської України збірка принесла $42. Зложили: С. Ковтун $6; о. П. Журавецький $5; по $2: І. Орищин, П. Побережний, М. Адамчук, В. Яремчук, І. Білинський, Й. і І. Сенчишин; по $1: Й. Ковальський, А. Ковтун, Т. Барсук, І. Пунько, Я. Длугош, Г. Дащ, Т. Танін, М. Гарасимович, П. Стецик, місцевий дяк Гольдман; по 50 ц.: П. Лозовий, А. Гатала, І. Гладій. Разом з дрібними $42. По відтягненні коштів вислано через Обєднання $33 на призначену ціль.

Повища сума, як на Мілвокі, невелика. На жаль, багато є ще в нашій громаді таких українських громадян, які не розуміють, чи не хочуть розуміти, ваги організованости. Вони мало цікавляться українськими суспільними справами і мало освідомлені в тих справах.

Марія Псюк.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Ювилей від. С. У. А.

Товариство ім. Ольги Басарабової, від. 46 С.У.А., 23 квітня ц. р. відсвяткувало 10-літній ювилей свого існування. Свято відкрила предсідниця відділу, пані М. Горохівська. Концертова програма випала дуже гарно. Молодечий хор під проводом диригента п. Степана Марусевича відспівав гарно кілька українських пісень. Деклямації виконали панни: С. Сенюк, Е. Жовковська та пані М. Стрелен. Святочну промову виголосила пані О. Штогрин. По концерті предсідниця п. Горохівська попросила гостей на обід. Були представники і представниці з громади й ріжних товариств. Тостмайстром була організаторка цього товариства, пані Юлія Бурак. По обіді вона покликала на бесідників ріжні особи зпоміж гостей, а серед них д-ра В. Галана, який у своїй промові представив положення січовиків у Карпатській Україні й попросив присявних про жертву на ту ціль. Присутні радо на це згодилися. Збіркою занялись пані: М. Телятник, Е. Гнида і М. Мила.

Зложили: І. Затонський $2; по $1: Юлія Бурак, М. Горохівська, О. Штогрин, І. Венгринюк, А. Шагала, Н. Солтанюк, О. Фостик, В. Рутецька, А. Сивуляк, д-р В. Галан, Т. Свиступ, П. Чемерис, Е. Кульчицький, К. Буката, М. Григорчук, М. Гелета, В. Лобурак, М. Креденсор, К. Шпікула, М. Гальчук, М. Насевич, С. Грещишин; решта дрібними. Разом $44.60, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

М. Мила, секр.; Е. Шпікула, касієрка.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

БОСТОН, МАСС.

Підготова до ювилею У. Н. С.

Приготовляємось до величавого 45-літнього ювилею У. Н. Союзу. Управа відділу 238 разом з членством живо зацікавлена тим святом у нашім стейті й сподівається, що до влаштування цього свята стане разом з іншим відділом, 374. Бажане було б, щоб узяли участь відділи з сусідних стейтів, з Ровд Айленду, Ню Гемшир, і разом заманіфестували сили нашої організації. Розбивають нас вороги всюди, де тільки можуть. А ми повинні єднуватися всюди, де можемо. Влаштовуючи час до часу разом такі більші свята, ми набираємо довіря до себе, бо самі наглядно переконаємось про свою єдність і солідарність.

Згадане свято приготовляємо на неділю, 23 липня ц. р., у волинсько-українськім парку, в Метуен, Масс., там само, де був пікнік нашого відділу минулого року. Околиця дуже гарна і повітря чисте. На свято прибуде гол. рек. секретар У. Н. Союзу, Дмитро Галичин, і виголосить святочну промову. Буде теж говорити член нашого відділу, адвокат Д. Романів.

З цим святом получене посвячення прапорів нашого від. ім. Е. Коновальця, ч. 238, яке довершить о. В. Каськів. Супроти цього прохаємо інші місцеві товариства, щоб здержались на той день із своїми підприємствами, щоб ми собі взаємно не шкодили.

По всіх святочних церемоніях наступить спільна забава з танцями, співами і т. п. Приграваги буде українська орхестра О. Галатина. Заздалегідь просимо наших громадян, котрі не мають своїх авт, щоб зголосились у цілі зарезервування босів. Бо внаслідок Світової Вистави в Ню Йорку босів тепер не легко дістати.

Комітет старатиметься в усьому задаволити тих, що прибудуть на те свято.

За управу від. 238:
Петро Мороз, предс.; **И. Бербелецький,** касієр; **Н. Давискиба,** секретар.

ВОДОПАД НАЙАГРА

На ліво американський водопад, на право канадійський („Підкова"). Над ними уноситься літак підприємства „Америкен Ервейс", яким люди виїжджають на оглядини водопаду.

РИБА ДУЖЕ ПОЖИВНА.

Не все те, що їмо, однакову вартість має для тіла. Є поживи, що дуже багаті і на білковину і на товщі і на мінеральні солі, однаке тіло не може легко використовувати тих складників. Досліди показують, що тілу найлекше використовувати ті поживні складники, що знаходяться в рибі. На другім місці стоїть мясо, а на третім молоко. Та треба памятати оту приповідку, що каже: Що для одного шлунка добре, те для іншого шлунка може бути отруєю. Одному шлункові лекше травити мясо, а іншому рибу. Ще іншому молоко. От, молоко то дуже добра пожива, однаке є такі шлунки, що страшенно обурюються проти милока. Молоко їм шкодить.

КАРА ЗА ВИПОВНЕННЯ МЕЛЬДУНКОВИХ КАРТОК УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Староство в Чорткові покарало о. Я. Т. гривною 100 зл. за те, що в червні 1938. р. вніс до бюра евіденції населення у громадськім уряді в Улашківцях зголошення українською мовою про тимчасовий побут у нього осіб. Староство станула на становищі, що виповнення мельдункових карток українською мовою є занедбанням обовязку зголошення, наказаного розпорядком про евіденцію і контролю руху населення. Покараний відкликався до суду і 14. м. м. відбулася розправа перед трибуналом окружного суду у Чорткові.

Обор. д-р В. Електорович виказував, що підсудний о. Я. Т. як українець має право по думці закону про мову з 31. липня 1924. р. та тексту законодатних мотивів до того закону вносити українською мовою всі письма до самоуправних урядів І. і ІІ. інстанції у справах їх компетенції, зокрема цією мовою доконувати всі вимагані законами зголошення як напр.: про скликання зборів, вибір та уконституування виділів товариств, зголошення кандидатів на радних до самоуправних установ, на послів і т. п., отже також про приїзд осіб на тимчасовий чи постійний побут. Дотепер за десять років існування закону про евіденцію і контролю руху населення не карано нікого за виповнювання мельдункових карток українською мовою. Колиж навіть в останнім році деякі староства зачали за це карати, окружний суд у Коломиї і в Чорткові аж до останнього часу такі рішення староств відхиляв із вище наведених мотивів.

Одначе трибунал по довшій нараді оголосив присуд, яким засудив о. Я. Т. за промах зо ст. 25. І. 2. розпорядку президента з 16. ІІІ. 1928, поз. 309 про евіденцію і контролю руху населення на гривну 10 зл. з заміною на один день арешту.

В оголошених усно мотивах присуду подано, що згаданий розпорядок та сперті на ньому розпорядки міністерства внутрішніх справ докладно означують всі формальности, звязані з обовязком мельдування приїзних осіб і за недоповнення цих формальностей загрожують карами. Виповнення мельдункової картки українською мовою слід уважати непритримуванням приписаних формальностей, отже недоповненням публично-правного обовязку. А що мельдункова картка не є ані „поданням", ані „заявою", тому до неї не має пристосування закон про мову.

Згаданий присуд є остаточний, бо згідно з новелею до процедури в карно-адміністраційних справах нема тепер касації до найвищого суду.

З огляду на таке вирішення справи і виданий недавно обіжник староства до всіх громадських урядів про обовязок доносити у справі виповнювання мельдункових карток українською мовою, посиляться нові кари на наших свідомих громадян.

ДОСЛІДИ НАД НАЙБІЛЬШИМ ЛЕДНЯКОМ.

З початком березня ц. р. виїхала з Москви наукова прогулька в гори Тас Гаятаг, що віддалені 300 км. на схід від Верхоянська в Сибірі. Завданням експедиції перевести досліди над найбільшим континентальним ледняком, якого поверхня обіймає 25 кв. км.

ПОШИРЕННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ У БУВШІЙ АВСТРІЇ.

Хліборобське населення бувшої Австрії дістало від партії наказ садити якнайбільшу скількість овочевих дерев. Переведена тепер статистика виявила, що в самій тільки Стирії і Бургенляндії є 7 мільонів овочевих дерев. Німецький уряд змагає до того, щоб зовсім себе унезалежнити від імпорту овочів із закордону.

ЗО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В НЮ ЙОРКУ

Спіральна дорога, що веде вниз від Трайльону й Кулі. Відвідувачі вистави, сходячи по цій дорозі, бачать перед собою широкий вид виставової площі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ШІКАГО, ІЛЛ.

На поміч раненим Січовикам.

Колектував член 2 відділу ОДВУ К. Гавлічинський. Зложили по $2: К. Гавлічинський, І. Пиший; по $1: Н. Мелешко, М. Подоляк, Н. Онисів, Т. Ляцюк, К. Капустяник, Н. Крук, В. Любас, М. Дворніцький, В. Лесько, О. Кукля, А. Береза, Н. Сенчин, І. Савчин, С. Фута, О. Фута, Н. Николишин: Мзуль 70 ц.; по 50 ц.: І. Коваль, Н. Ткачук, Н. Батюк, С. Олійник, Ф. Ґресько, В. Семків, В. Кикита, М. Польовий, В. Дідоха, А. Бучак, І. Крук, І. Кульчицький, А. Гладій, П. Плюта, Н. Чітвінський, І. Дзіваковський, Л. Доманчук, С. Олійник, М. Германович, Ю. Штень, О. Шостак, А. Бунька; по 25 ц.: М. Тимчук, М. Ворончак, Л. Кучер, Н. Ґудз, І. Городинський, М. Служук, О. Лесюк, С. Ревак, К. Сичевський, М. Оленець, Винярський, С. Білінський, М. Петріг, П. Сачавський, П. Кухар, П. Дідух, М. Сенів, Г. Штим, М. Канюк, О. Гузар, С. Семенюк, І. Мигас, Ю. Рижецький, М. Воловник, Н. Кирилюк, Г. Писарчук, о. К. Кирстюк, А. Пікульська. Разом зібрано $38.45.

———o———

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З відчиту раненим січовикам.

Підчас відчиту п. Е. Ляховича зложено на поміч раненим січовикам $19.30. Жертвували по $1: Берґів, В. Різник, Е. Ляхович, О. Беднарчук, Даргій, Філь, В. Череватюк, П. Задорецький, Березівський. Решту зібрано дрібними.

ШІКАГО, ІЛЛ.

З концерту „Свята Злуки" на визвольну боротьбу.

Жертвували: А. Мульчагий $5; по $2: Н. Цвян, Н. Гуцул, В. Тимчук; С. Зелінка $1.50; по $1: проф. Грановський, о. П. Ковальчик, Дж. Мекеґве, Й. Мельник, К. Андрусечко, М. Пудик, С. Дзюрдзевич, А. Пудик, М. Старник, М. Сталений, В. Дудик, М. Тимків, В. Лазур, І. Мороз, А. Махник, А. Бучинський, Й. Сусайко, М. Кусан, пані Ю. Небор, І. Зеребняк, В. Грицкевич, Й. Корпан, С. Білас, К. Бурдяк, Й. Кукла, Г. Мацко, Й. Ковальчик, В. Корпан, С. Коцолівський, С. Коцолівська, М. Байсарович, К. Лацик, О. Скоципець, В. Мельник, Й. Угрин, В. Лацик, П. Ганківський, Й. Харовський, Шемердяк, М. Литвин, І. Бурдяк, С. Дзячишин, Ф. Мельник; А. Ґрод 75 ц.; Р. Гусайко 50 ц.; дрібними датками зложено $3.30. Разом зібрано $60.05. Гроші переслано через ЦУ ОДВУ.

———o———

КОГОЗ, Н. Й.

З Шевченківського концерту раненим Січовикам.

Жертвували: Й. Білінський $2; по $1: о. М. Лисяк, Й. Дзямба, В. Сташко, Н. Заблоцький, І. Малас, В. Любинецький, І. Яремій, Н. Стефанюк, Ю. Спасик, К. Копирчак, М. Кушнір, А. Мадаш, К. Заблоцька, Я. Сташко, Ю. Ялечко, Ю. Ганчарик; по 75 ц.: О. Коник, В. Коник; по 50 ц.: Т. Маліґловка, М. Мазурик, М. Білінський, С. Постоловський, Г. Недільський, А. Гуска, Е. Урбан, А. Малик, М. Шаршонович, А. Мричко, М. Дерлиця, Т. Постоловська, С. С.; по 25 ц.: Р. Коник, Е. Дзямба, А. Міхалишин, І. Ядлош, Д. Зальопаний, Н. Гузар, Т. Й.; з панахиди $8.80; дрібними датками $3.45. Разом зібрано $40, які вислано до ЦУ ОДВУ.

———o———

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Раненим Січовикам.

Підчас обіду в дні 26-го березня зложили свої пожертви в користь Карпатської Січи: о. М. Кузів $2; по $1: В. Прибило, М. Співак, І. Співак (з Фултон, Н. Й.), Г. Туревич; по 50 ц.: Д. Кріль, М. Масляк, М. Ліщинський, М. Каній, Й. Бойко, М. Мерва, М. Гусак, В. Корняк; решту дрібними. Голова жіночої громади пані А. Дембіцька зложила від організації $5, разом $24.75. Дохід з обіду $33, а збірка 9-го відділу ОДВУ підчас Великодних Свят $25.50. Разом $83.25.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. Звичайні збори Сестрицтва Благовіщення, від. 125., відбудуться в неділю, 21. травня, в год. 12:30 сполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. Повідомляємо також, що членкині власниці грамот У. Н. Союзу нових родів обезпечення включно до 1936 року одержали дивіденду чеками, які будемо на цих зборах доручувати. Зогляду на це просимо прибути на час. — А. Куропась, предс.; Р. Сидорик, кас.; І. Подола, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. Рождества Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 21. травня, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, 4950 С. Палайна ул. Обовязком кожного члена бути присутнім на зборах. Уряд напоминає довгуючих членів прийти на зборн й вирівняти свої залеглости. Також буде вибір комітету на пікнік. Уряд просить усіх членів явитися на зборах. — Андрій Фоца, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252., відбудуться в неділю, 21. травня, в годині 12:30 вполудне, в гали 1944 Ірі вул. Повідомляється, що вже прийшли дивіденди чеками; тому є обовязком кожного члена прийти особисто й взяти свого чека. Також проситься всіх заплатити свої вкладки. — Г. Симочко, предс.; П. Хомин, рек. сек.; М. Батюк, фін. секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Звичайні місячні збори Тов. ім. Івана Франка, відділу 103., відбудуться в суботу, 20. мая, в годині 7. вечором, в церковній салі, 1231 Скат стріт. Проситься всіх членів і членкинь прийти на збори на означену годину, бо маємо багато важних справ до полагодження, як баль, пікніки. Маємо ухвалити, де мають відбуватися і т. і. То всьо залежить від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що вписуєте їх до чужих орґанізацій Ліпше пробудеться та впишіть до свого Рідного Батька-Союзу. Також напоминається довгуючих членів вирівняти свої місячні вкладки. Хто не може, просимо прийти на збори й подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стецик, кас.; Т. Барсук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Бр. св. О. Николая, від. 175., відбудуться в неділю, 21. травня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі на Мартин ул. Проситься членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки й довги. Також проситься тих членів, що мають жінки й діти, які ще не є членами, щоби їх вписали цего місяця. Тим самим пригадується членам, щоби прийшли й відібрали свою дивіденду; кожний член дістане чека. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудуться в неділю, 21. травня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх зійтися і заплатити свої вкладки. Повідомляємо всіх членниць, що на зборах будемо роздавати ваші чеки-дивіденди, котрі ми отримали від У. Н. Союзу. Так само пригадуємо довгуючим, щоби зовсім не забували за свої залеглі довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Марія Ліска, предс.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Софія Лазука, кас.; Домініка Романович, рек. секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 20. травня, в год. 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу, 30-10 — 32 вул. Проситься всіх своїм місцевих і позамісцевих членів і членниць прийти на збори і розібрати чеки, якими У. Н. Союз виплатив дивіденду для членів і членниць. Проситься довгуючих членів, щоби прийшли на збори й вирівняли свої залеглі вкладки; коли хто з членів не може заплатити, най прийде на збори і заявить, що за причина, що не може заплатити. Члени, уважайте, щоби потому на нікого не нарікали, але самі на себе, бо то не буде нічия вина, але вас самих. Також проситься тих членів, що мають діти і жінки, які ще не є членами, щоби постарались їх вписати цего місяця. — Іван Сидор, предс.; Антін Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ТАВНТОН, МАСС. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122., відбудуться в неділю, 21. мая, в Товариській Галі, 14 Мейпел Еве., в 2. годині пополудні. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, щоби прибули на мітинг, бо всі члени дістануть дивіденди чеками, котрі приcлав У. Н. Союз до відділового секретаря. Просимо усіх членів явитися на означений час. Вкладок не можна передавати нікому. Кожний член мусить явитися особисто, бо передана вкладка не буде принята, а член наразиться на суспендування, аби потому не було нарікання на місцих урядників. — Микола Семеген, предс.; Андрій Проніцький, кас.; К. Сідзінський, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 21. мая, на гали парохіяльній, 803 Фронт стр., в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час, бо кожний член, що йому належиться дивіденда, отримає її на зборах. Членів позамісцевих проситься зголоситись до секретаря, як не можуть бути на зборах. Дивіденди прийшли про старших і дітям. Просимо довгуючих вирівняти свої вкладки, бо на наступний місяць припадає піврічний мітинг, тож контроля буде змушена всіх довгуючих проголосити на зборах. Повідомляється, що члени, котрі не заплатять своїх вкладок до 25. цего місяця, будуть суспендовані. — Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр., 189 Green St.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Місячні збори Бр. св. Димитрія, відділу 288., відбудуться в неділю, 21. травня. Проситься всіх членів зявитись на зборах, бо маємо кілька важних справ, які мусять бути вирішені загалом членів. На зборах будуть роздані дивіденди. — Андрій Данилюк, секр.

АРНОЛД, ПА. Місячні збори відділу 296. відбудуться в суботу, 20. мая, в годині 2. пополудні, бо галя буде занята на 21. Проситься всіх членів явитися на призначену годину, а тих, котрі довгують до відділу, вирівняти свої залеглости. На тих зборах члени одержать чеки за дивіденди, котрі вже є в відділі. — Василь Кузмиха, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори бр. св. Юрія, від. 239., відбудуться в суботу, 20. травня, в год. 8. ввечір. На зборах будуть роздані чеки за дивіденди на 1939. рік. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. ввечір. Після зборів, в год. 9., відбудеться дискусія на тему сучасних подій у Рідному Краю, а зокрема на Карпатській Україні. Приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 21. мая, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на означений час. Довгуючі члени най прийдуть і вирівняють свої залеглости. Члени отримають на тих зборах свої дивіденди чеками від У. Н. Союзу. — Уряд.

НЮ ГЕЙВЕН, КОН. Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 20. мая, в годині 7. вечором, в гали церковній, 127 Парк ул. На порядку дня є важні справи, на котрих повинні бути всі члени присутні. Довгуючі повинні прибути і виповнити свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. У місяці маю члени отримають дивіденду. Всі члени мають на цих зборах забрати тикети на пікнік Союзового Дня. Проситься членів, щоби старалися приєднувати нових членів до У. Н. Союзу і Тов. Любов, бо ліпшої орґанізації поза Союз не найдете. За це отримаєте добру нагороду. Отже ще раз просимо всіх прибути точно в означений час на збори. — І. Хомета, предс.; О. Ґіна, кас.; Й. Децембер, секр.

ДЕРБИ, КОН. Звичайні збори Тов. Запорозька Січ, від. 23., відбудуться в неділю, 21. мая, в годині 2. пополудні, в Іґелс Галі, 221 Майн ул. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи до полагодження, а передівсім справа участи відділу в Союзовім Дні, справа пікніку і роздача дивіденди Союзовим членам і інші справи. Отож просимо всіх прийти на цей мітинг. — Т. Захаревич, предс.; А. Томцьо, кас.; І. Бінковський, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Збори Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудуться в пятницю, 19. мая, в год. 7:30 вечором, в салі Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашингтон Стр. Проситься членів явитись. Дістанете чеки за дивіденди. Буде обговорена справа пікніку. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

БРОНКС, Н. Й. Місячні збори Тов. Любов, від. 298., відбудуться в пятницю, 19. мая, в 8. годині вечором, в гали 1013 Іст Трімонт Еве. Проситься всіх членів і членкинь, щоби прибули на ці збори, бо маємо досить важних справ до полагодження. Так само маємо вибрати членів до роботи на пікніку. Члени і членкині отримають на зборах свою дивіденду. Припоминається членам і членкиням, старайтеся привести нових членів до У. Н. Союзу і до Товариства Любов, за що дістанете нагороду від Батька Союзу. — М. Федосик, предс.; Й. Сидор, секр.; В. Швед, кас.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 21. травня, в год. 2. попол., в льокалі У. Н. Дому, 237 Говп Еве., Пасейк. Присутність усіх членів конечно потрібна, бо на цих зборах будеться доручувати чеки як дивіденди за 1938. рік. Також є деякі важні справи до рішення. — Василь Юсипчук, предс.; Володимир Лелет, кас.; Петро Головачук, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 21. травня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Всіх членів проситься прийти на збори обовязково ю вирівняти свої залеглі вкладки, бо на наступний місяць припадають піврічні збори, щоби довгу не перетягати на другий півріk. На тих зборах отримаєте свою дивіденду. Хто має знайомого, най приведе на збори, а ми радо впишемо до У. Н. Союзу. — М. Романюк, предс.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170., відбудуться в неділю, 21. травня, в годині 6. вечором, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. На цих зборах повинні бути присутні всі члени й членкині і кожний отримає від відділового секретаря чек як дивіденду з У. Н. Союзу, бо відділовий секретар не буде розсилати почтою. Припоминаю тим членам, що забрали тікети на представлення, а дотепер ще не взернули нерозпроданих тикетів ані грошей за спродані тікети, щоби прийшли на мітинг і вирівняли ту справу, що ми могли прийти до точного рахунку з представленням. Звертаюсь до тих родичів, що їх діти недавно перейшли з діточого департаменту до повнолітніх членів і тепер ті молоді члени часто зголошуються по переступні листи, а відділовий секретар не може їм відмовити, але нам старим членам треба згадати, що наш відділ 170. існує від 1912. року і відділ тримається на добрих основах, як у числі членів, а відділова каса непорожна і з повним довірям до Батька-Союзу і коли навіть відділ тратить одного члена, то на його місце мусить прийти два нових члени. Кращої праці в інших відділах такі члени не побачать. Чи не краще булоб, якби наші молоді члени занимали в своїм відділі місця своїх батьків, а тоді і кращої праці можна сподіватись у відділах У. Н. Союзу. — Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

МІДЬ У МОРСЬКІЙ ВОДІ.

Океанографіна експедиція „Метеора", що вела досліди в середущій та полудневій частині Атлянтійського океану, розсліджувала м. ін. також скількість міди в морській воді. У поверхових верствах моря Сарґасса згущення міди вагалося від 3—6 міліонових ґрама на літру води; в більших глибинах скількість міди доходила до 30 міліонових ґрама на літру води. Тому, що в морській воді такий малий процент міди, упадає теорія, що синява морської води походить з міди.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(109)

Птом, пробудившись і запримітивши Тарзана й Геркуфа, не догадався, що це втікачі, тільки подумав собі, що це якісь інші птоми. Тому, подумавши трохи, він знов положився спати. В той спосіб перейшов Тарзан із своїм товаришем коридор і дістався до одівальні, в якій висіли на стіні нуркові однострої. Тарзан здійняв зо стіни два однострої.

З ними він удався до престольної кімнати, в якій у клітках містилися вязні: Лявак і Брайен. Тарзан розгинав штаби на боки і випускав вязнів. Крім двох названих він випустив усіх інших, між ними Атана Тома і Лляль Таска, думаючи, що звязані спільною небезпекою вони всі будуть спільно оборонятись. Лявакові і Брайенові Тарзан велів надягнути однострої.

Тепер він звелів усім вязням ступати за ним, у напрямку секретного виходу. Але Атан Том у тій хвилі підбіг до скриньки з матірю усіх жемчугів та почав її обнімати. Ця скринька була мрією його довгих літ. З клітки він жадібно дивився на неї, аж доки не збожеволів. Він навіть забув за волю, дивлячись на цю клітку.

Чи тепер він мав її лишити? Брайен і Ляль Таск миттю прибігли до нього і хотіли відорвати його від скриньки. Атан Том не давався. А вкінці, коли скринька таки вихопзувалася з його рук, він з цілої сили пронизливим голосом заверещав. Відгомін пішов по кімнатах і розбудив сплячих птомів. Миттю вони вхопили зброю в руки і кинулись до вязнів.

Фільмова аритметика.

— А скільки варті були ті ваші перли, які вам украли? — питається комісар поліції кінової артистки.

— О, найменше дві шпальти реклями!